

В житах (скорочено)

Григорій Косинка

Все було просто до дрібниць — і я, і заспаний ранок, і сивий стен Добре я пам'ятаю лише ранок: заплаканий у росах, молодий і трохи засоромлений сонцем, що смутне купалося у річці.

Я відганяю сонце, що лізе цілуватися. Бджола крильцями видає звук "дізік, дізік", і це мене починає сердити, бо нагадує про дійсність. Я й справді "дізік", дезертир. Отже, коли й сонце починає шукати дезертирів, то в село не піду, заховаюся у свого вірного товариша — в житах.

Наливаються жита. Черногуз поважно пройшов до болота і спіймав дурну жабу.

Я підкочую холоші й сміюся до своїх міцних, рівних, сильних ніг, до сірих гарних очей і розпатланого чуба.

Треба б поснідати, але в селі можуть підстрелити. Нічого, бо хіба ж можна до служби Божої щось їсти?

Раптом на степовому шляху піднялася курява — хтось їде. Якщо кавалерія — стріляти, скільки зможу, потім себе вбити.

Але це їде гнилицьанський багач Дзюба, на городі якого вбили комуніста Матвія Киянчука. Чванькувато веде розмову про те, що всі "комісарами хочуть бути". Хочеться вистріляти, але пам'ятаю наказ отамана Гострого: "Не вилазь і не стріляй".

Аж ось на дорозі майорить під вітром червона хустка, ближче, ближче. Піду, може хоч пиріжка якого дасть. Невже вона, його дівчина Уляна? Змінилася. Тепер вона жінка Дзюби. Говорить, що я, Корній, все такий же славний, гладить рукою мій чуб, який уже другий рік розчісують дощі та сніги, та дике вовче дезертирське життя. Я сп'янів від щастя. Це моя доля. Запитую в двадцятий раз, чи й досі мене любить. Вона пригощає морелями (абрикосами) і йде де своєї матері у веселу Чорносливку. Мені хочеться і плакати, і співати, хочеться жити!

Критика, коментарі до твору, пояснення (стисло):

Новела Григорія Косинки "В житах" — це як зупинена мить, це пошуки героєм порушеної гармонії. Герой-оповідач любить природу, тонко її розуміє. Любить жінку, любить життя у всіх його виявах, а змушений переховуватися од усіх, вовком бродити в степу. Бо дезертир, котрому незрозуміла, чужа й ворожа війна, від котрої він прагне втекти, котру хоче забути. Інколи йому доводиться й грабувати селян, бо життя в нього таке безвихідне. Зустріч із дівчиною, яка стала чужою дружиною, але не забула його, ще більше розпалює в юнакові жагу до життя, бажання вистояти, вижити, адже світ — такий прекрасний.